

34.) Rzsodba od 5. julija 1898. l., št. 9391.

Določba §-a 474. odst. 1. civ. pr. r. stoji tudi za rekurze.

35.) Rzsodba od 13. julija 1898. l., št. 9337.

Potrebni stroškom, katere je povrniti nasprotniku po §-u 388. odst. 3. civ. pr. r. za udeležbo pri provedbi dokazovanja v obvarovanje dokazov, je šteti tudi stroške za zaslišanje nasprotnika, odrejeno po §-u 386. civ. pr. r. na predlog v obvarovanje dokazov.

36.) Rzsodba od 20. julija 1898. l., št. 9739.

Zvršilo z rubežnijo po §-u 294. (296.) eks. r. se lahko opravlja tudi na terjatve iz menic, v katerih plačilo je bil dolžnikov dolžnik že obsojen.

37.) Rzsodba od 26. julija 1898. l., št. 9910.

Določbe §-a 89., odst. 1. zakona od 27. novembra 1896. l., št. 217. drž. zak. ni uporabljati, ako stranka odda dotično pismo na pošto zadnji dan potekajočega roku v takem času, ko ni več nedvomno in splošno znano odprta sodna vložnica, kajti v letem slučaju je bil že minil rok ob času oddaje na pošto (§ 125. civ. pr. r.).

38.) Rzsodba od 2. avgusta 1898. l., št. 10861.

Ako se stranki v smislu §-a 492. civ. pr. r. odpovesti ustni prizivni razpravi in ako si prizivni nasprotnik ob to pridrži vložnje spisa v ovrženje izpodbijalnih razlogov, označenih v prizivnem spisu, onda more takšen njegov spis obsegati tudi pravna razlaganja in razjasnjevanja dejanskih dogodkov ter dokazov.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Obaviještenje ustupljenog dužnika nije sućna potrebština, od koje ovisi valjanost i moć ustupa. Ustanova, da se u ovršnim doznakama prvenstvo prosudjuje po dobi obaviještenja obvezanikova dužnika ne vrijedi za ustup.

Činjenično stanje. Presudom 17. novembra 1895 br. 1227 bio je tužitelj Gustav Eb. osudjen, da plati Rudolfu Ad. for. 79.37 sa 5% kamata od dana uručenja tužbe i for. 9.23 za parbeni

trošak. Odlukom 13. februara 1896 br. 1819 bila je dozvoljena Rudolfu Ad. ovršna doznaka jedne trećine plaće, što ju je tužitelj primao kao kapetan ratne mornarice, za sjegurnost rečenih iznosâ i for. 4.40 za ovršni trošak. Tuženice L. i L. St., kao zastupnice ležeće ostavine V. St., zadobile su odlukom 1. marta 1896 br. 2556 ovršnu doznaku rečene tražbine, što ju je imao Rudolf Ad. proti tužitelju sa nuzgredicama i zabilježbu ovršne doznake štečene od Rudolfa Ad. odlukom 13. februara 1896 za sjegurnost tražbine prama ovomu posljednjemu od for. 63 sa kamatima od 6 % na godinu od 7. decembra 1895, for. 6.98 za parbeni trošak i for. 6.02 za ovršni trošak. Tužitelj hoće da pošto je Rudolf Ad. ustupnom pogodbom 20. decembra 1895 ustupio svoju tražbinu od for. 79.39 Antonu V. i pošto je on tužitelj izplatio ovomu taj dug, da ovršna doznaka, što no su ju zadobile tuženice, jeste bezkriepostna. — Tuženice tvrde, da ustupnica, izvornik koje je priložen parbenim spisom, nije istinita i nije uzsledila dne 20. decembra 1895, nieče, da su blagajna ratne mornarice i tužitelj bili obavješteni ob ustupu prije nego li su one zadobile ovršnu doznaku i da je prije ovog vremena Anton V. bio podmiren i nieče, da ustup obuhvaća osim glavnice od for. 79.39 i kamate. Anton V. kao svjedok izkazao je, da pred nekoliko godina Rudolf Ad. ustupio mu je sa ustupnicom, priloženom parbenim spisom, nekoliko tražbina, medju kojimi i onu proti tužitelju, da nije bio podmiren od tužitelja već tek prije tri mjeseca (svakako prije tužbe) od Tita V., da je ipak tužitelju izdao mnogo prije namiru izplate, da izbjegne možebitnim neugodnostima od strane ratne mornarice. Zastupnik tužiteljev izjavio je, da blagajna ratne mornarice nije bila obaviještena uredovno ob uzsljedivšem ustupu, već da je sam tužitelj jednom prilikom obavijestio o tom privatno jednog činovnika rečene blagajne.

Prva i druga molba odbile su tužbu obzirom da ustup i ovršna doznaka po svojoj naravi i učinku jesu istovjetni, da u slučaju njihova sukoba prvenstvo se odredjuje ne po vremenu ustupa ili doznake već po dobi obznane ili obaviještenja ustupljenog dužnika il blagajne, koji od njih ima da izvrši izplatu. U nazočnom daklem slučaju uživa prvenstvo doznaka, dozvoljena tuženicam, pošto je o njoj bila najprije obaviještena blagajna ratne mornarice. K tomu ima pravo da pobija ovu ovršnu doznaku Rudolf Ad. a nipošto tužitelj.

C. kr. vrhovno sudište kao previdni sud presudom od 8. marta 1899. br. 2814 udovoljilo je tužiteljevu previdu i obezkrijepilo ovršnu doznaku podijeljenu tuženicom iz slijedećih razloga:

Nemože se tužitelju poreći aktivne legitimacije, pošto ako bi se priznala doznaka djelotvornom, on unatoč izplate duga ustupovniku (cesijonarar) Antonu V., mogao bi se riešiti tražbine zahtijevane od tuženica samo ponovnim platežom; njegov pravni interes, da se doznaka obezkriepi i ukine, je po tome jasan i očevidan, dočim namireni ustupovnik nema nikakvog interesa, da se doznaka ukine.

I u samoj stvari nije temeljito pravno mnijenje nižih molba. Ustupnicom od 20. prosinaca 1895 te izkazom svjedoka Antona V. dokazano je, da tražbina, štono ju je imao Rudolf Ad. prema tužitelju Gustavu Eb., bila je ustupljena dne 20. prosinaca 1895, dakle prije nego li su tuženice zadobile doznačnu odluku 1. marta 1896. U času kad je uzslijedio ustup, glede kojega tuženice nisu uspjele dokazati, da je isti bio prividno utanačen, stekao je tražbinu Anton V.; po §-u 1394. gr. z. prešla su sva prava ustupnika (cedenta) na ustupovnika i ustupnik nije bio više vlastan da razpoláže otom tražbinom, koja mu više nije pripadala. Po tome i ovršna doznaka, koja nije ino do prisilni ustup, mogla je uroditi pravnim učinkom li pod uvjetom, da je Rudolf Ad. u času dozvoljene doznake bio vlasnikom tražbine, što nije više bilo usljed prije uzslijedivšeg ustupa.

Okolnost, da blagajna nije bila obaviještena o tom ustupu već ob ovršnoj doznaci, nepodijeljuje tuženicom nikakovu povlasticu, jere obaviještenje ustupljenog dužnika nije sućna potrebština, o kojoj ovisi valjanost i moć ustupa. Da uzslijedi ustup, dostatno je, da se tražbina prenese od jedne na drugu osobu i da ga ova prihvati. Obaviještenje dužnika ne slijedi zbog utvrde ustupa već u svrhu da dužnik neizplati tražbinu prvašnjemu vjerovniku.

Okolnost, da se u ovršnim doznakama prvenstvo prosudjuje po dobi obaviještenja obvezanikova dužnika ne mijenja podnipošto stvar, pošto ova odredba, koja proizlazi iz naravi ovršne doznake kao ovršnog koraka, nemože se primijeniti niti po §-u 1394. i

slijed. takodjer na ustup, jerbo, polag pomenutih §§. prelaz tražbine neovisi ob obaviještenju dužnika.

Napokon od nikakve nije važnosti pitanje, da li su tuženice, kad su zadobile doznaku, bile u dobroj vjeri, pošto je ova od upliva samo kod stečenja uknjiženih tražbina gledom na javnost zemljišnih knjiga, što se nemože primijeniti na stečenje druge koje tražbine.

Na poslijetku ima se opaziti, da pošto se u ustupnici nisu naročito izuzeli pripadci, ovi kao nuzgređice slijede glavnu stvar te se imadu smatrati da su ustupljeni sa glavnim iznosom. Ustup, uzslijedivši prije ovršne doznake, radja učinkom, da cedent Rudolf Ad. u doba doznake nije imao više prava na tražbinu, zato doznaka protiv njega neima nikakvog pravnog učinka te s toga neima nikakvog učinka niti naprama obvezanikovu dužniku, dug kojega bio je doznačen. Imalo se dakle udovoljiti tužbi.

—ršk—

b) Prednost zastavne pravice, dana plačljivi terjatevi pred zastavno pravico, vknjiženo za doto, ne vpliva na vmesne zastavne upnike.

Na zemljišči zavezanca Ivana P. je vknjižena doto njegove žene Apolonije P., ki je podelila prednostno pravico nekaterim upnikom za njih plačljive terjateve; ta prednost se je v zemljiški knjigi zaznamovala. Ko je bilo zemljišče dražbenim potom prodano, zahtevali so upniki s prednostno pravico plačilo svojih terjatev na mestu, kjer je vknjižena zastavna pravica za doto.

C. kr. okrajno sodišče v Ljubljani je v razdelilnem sklepu z 9. februarija 1899 opr. št. E. 1428/98-16 to zahtevo zavrnilo ter odredilo, da ves na doto pripadli znesek 1200 gld. ostane v sodni shrambi za toliko časa, dokler obstoji zakon mej zavezancem in njegovo ženo Apolonijo P. Natekajoče obresti od tega zneska odkazale so se po vrstnem redu propalim upnikom v poplačevanje njih terjatev, mej temi tudi upnikom, ki imajo navedeno prednostno pravico. Vse to iz nastopnih razlogov:

Dota je neobrestna terjatev, ki ni še v plačilo dotekla, a glede tacih terjatev propisuje zakon v §-u 223. odst. 3. zvrš. reda, da jih je za toliko časa plodonosno naložiti, dokler ne nastopi dan plačljivosti (tukaj razdružba zakona). Dotlej pa pripadajo obrésti

propalim upnikom. Ker pa nikdo ne more drugemu več pravic odstopiti, kolikor jih sam ima in ker po §-u 218. odst. 2. zvrš. r. stopi ona terjatev, kateri v prid se prednost podeli, na mesto one terjatve, katera se jej umakne, zato dospe prvonavedena terjatev le na isti način in pod istimi pogoji do plačila, kakršni so spojeni s poslednje navedeno terjatvijo. V letem slučaju pridejo torej prednostne terjatve, ako dotlej niso poplačane z obrestmi od dote ter se jih vpošteva zgolj s stališča pridobljene prednosti, šele tedaj v plačilo, kedar bi prišla terjatev Apolonije P., to je ob razdružbi zakona med letó in zavezancem.

Na rekurz jednega teh upnikov je c. kr. deželno kot rekurzno sodišče v Ljubljani z odločbo z dne 4. avgusta 1899 opr. št. RV. 64/99-1 prvosodni sklep premenilo in terjatev rekurenta odkazalo v nepogojno plačilo na mestu, kjer je vknjižena dota, iz tehle razlogov:

§ 218. eks. r. določa izrečno, da stopi hipotekarna terjatev, kateri se odstopi prednost, s knjižnim vpisom te prednosti na mesto hipotekarne terjatve, ki se ji je umaknila. S tem je pa pravni učinek odstopa prednosti označen tako, da je — pod samo ob sebi umevnim v §-u 30. zem. zak. izrečno omenjenim pogojem, da se ne kratijo vrstni red in pravice vmesnih hipotekarjev — absoluten, da se pridobi stvarna pravica do poplačila terjatve, kateri se je prednost dala, na boljšem njej odstopljenem mestu. Iz tega pa izhaja brezdvajbeno, da je do visokosti umaknivše se terjatve hipotekarno, na njeno mesto stopivšo terjatev na tem njej odstopljenem mestu presojeti povsem samostojno in brez ozira na umaknivšo se terjatev. Vpoštevati umaknivšo se terjatev na njenem prvotnem mestu in obračati nanjo odkazani izkupilni znesek pod pogoji tega odkaza v plačilo terjatve, v prid kateri se je umaknilo, — je pravnemu učinku knjižnega odstopa prednosti ravno nasprotno. Ker se načelo publicitete s tem nikakor ne krši, ostanejo vrstni red in pravice vmesnih hipotekarjev nedotaknene, ako po odstopu prednosti na mestu umaknivše se brezobrestne in nedotekle terjatve, stopi dotekla njo ne presega-joča terjatev. Načelu publiciteti nasprotuje sicer, ako se prejšnja hipoteka čez prvotni obseg razširi, nikakor pa ne, ako se s hipoteko v okviru tega obsega bodisi glede oseb, bodisi glede vsebine razpolaga, če je tudi razpolaganje slučajno za naslednje hipote-

karje neugodno. Po vsem tem bilo je torej vsled knjižno vpisanega odstopa prednosti terjatev rekurenta, ki je na mesto brezobrestne in nedotekle hipotekarne terjatve Apolonije P. v znesku 1200 gld. stopila in že v plačilo dospela v ugotovljenem znesku 356 gld. 96 kr., v takojšnje plačilo odkazati in ugodivši rekurzu, razdelitveni sklep v tem smislu izpremeniti.

C. kr. najvišje sodišče je s sklepom z dne 24. majnika 1899 št. 7759 ugodilo revizijskemu rekurzu c. kr. finančne prokurateure za c. kr. erar, predružačilo sklep rekurznega sodišča in obnovilo sklep okrajnega sodišča iz razlogov:

Če § 218. eks. r. določa, da vsled podeljene prednosti hipotekarna terjatev, katera imej prednost, stopi na mesto umaknivše se terjatve, to nikakor ne predružačuje določbe §-a 30. zem. zak., nego je celo v njej obseženo, namreč v določbi, ki odgovarja načelu §-a 442. obč. drž. zak., da ne more nihče odstopiti več pravic, kolikor jih sam ima, in vелеva, da podelitev prednosti ne vpliva na pravice in prednost ostalih upnikov. Kajti, če terjatev, ki dobi prednost, stopi na mesto umaknivše se terjatve, tedaj se za prednostno terjatev ne da doseči nasproti vmesnim hipotekarjem drugačna pravica, nego je imela umaknivša se terjatev: njo je moči le v tistih odnošajih in s tistimi omejitvami uveljaviti, v katerih bi se bila dala uveljaviti umaknivša se terjatev. Če je torej bila umaknivša se terjatev pogojna ali nedotekla, onda mora tudi proti terjatvi, ki stopi na njeno mesto, kedar gre za njeno vzadovoljenje v boljši vrsti, veljati pogoj ali rok, dokler traja proti umaknivši se terjatvi.

Terjatev Apolonije P. na doti je do razdruženja zakona nedotekla in do tedaj se ne more zahtevati niti plačilo niti obrestovanje. Zato je tudi s tistimi terjatvami, ki se v vrsti dotne terjatve odkazejo, ravnati prav tako, kakor s terjatvijo na doti samo. To ravnanje je v tretjem odstavku §-a 223. eks. r. tako predpisano, da treba brezobrestno nedoteklo terjatev, oziroma znesek, ki nanjo odpade, naložiti na obresti do pričetka plačljivosti in obresti, ki teko do dne plačljivosti, odkazati upravičencem, ki iz razdelilne sklade ne pridejo popolnem do plačila, po vrstnem redu njihovih zahtev.

Pravnopomoten je torej nazor rekurznega sodišča, da se s podeljeno prednostjo doseže dejanska pravica do plačila v boljšem

vrstnem redu ne glede na značaj umaknivše se terjatve in le omejeno na visokost njeno. Vmesni upniki ne smejo po podeljeni prednosti v smislu §-a 30. zem. zak. nikakor priti v škodo, torej tudi ne tako, da na mesto nedotekle terjatve stopi plačljiva terjatev. Bilo je torej premeniti sklep rekurznega sodišča, ki je proti navedenim določilom §-ov 218. in 223. zvrš. r. in §-a 30. zem. zak. odredil odkaz terjatve Janka T. v znesku 356 gld. 96 kr., stopivše na mesto dotne terjatve v takojšnje plačilo iz največjega ponudka, a obnoviti prvosodni sklep, da se ta znesek do plačljivosti dotne terjatve »ad depositum« odkaže in da se obresti dodele najprej propadlim upnikom, a potem eksekutu.

c) Za dokaz o prejemu dote ni treba notarskega pisma, nego zadošča priznanje zapustnikovo v oporoki.

Pokojni I. K. je izjavil v svoji oporoki: »Moja žena je prinesla k hiši 1500 gld. dote«. — Vdova K. K. je potem tožila ležečo zapuščino pok. soproga svojega I. K. na izplačilo dote v znesku 1500 gld., sklicevaje se na omenjeno oporoko. Kurator tožene zapuščine je prigovarjal v svojem odgovoru, da je dota predmet ženitnih pogodb (§ 1207. obč. drž. zak.), katere pa morajo biti v smislu zakona od 25. julija 1871 št. 76 drž. zak. sestavljene v obliki notarskega pisma, ker bi inace ne bile veljavne; in ker se ne more sklicavati tožiteljica na tako pismo v dokaz, da je istinito prinesla soprogu vtoževano doto, je tožba zgrešena.

C. kr. okrajno sodišče tolminsko je ugodilo tožbi z razsodbo od 20. decembra 1898, III. 562/97 iz teh-le razlogov:

Pokojni I. K. je v svoji neizpodbijani poslednji volji priznal, da mu je prinesla tožiteljica v hišo 1500 gld. dote. Res ni izkazala tožiteljica, da bi se bilo napravilo notarsko pismo glede prejema te dote od strani pok. J. K., in res je tudi, da mora biti potrjeno o prejemu dote po zakonu od 25. julija 1871 št. 76. drž. zak. sestavljeno v obliki notarskega pisma. Vzlic temu pa je bilo v letem slučaju ugoditi tožbi.

»Ratio« zakona od 25. julija 1871 št. 76 drž. zak. je namreč osobito glede dote ta: da se čini mej zakonskima okrepé z notarskimi pismi, ki nosijo na sebi znak svečanosti; da se ž njimi skuša ovirati morebitno lahkomišljenost, ki utesne prav lahko

nastati mej družeti, in tudi morebitno materialno oškodovanje tretjih oseb, ki imajo svojih interesov na premoženji, kakor na pr. nujni dediči i. dr. V tem slučaju pa ni takih oseb, kajti toženi kurator sam priznava, da bi bila tožiteljica jedini dedič pokojnega I. K., da se pa ni oglasila dedičem iz neznanih razlogov. Tudi se vzlic zgoraj navedenemu lahko dokaže prejem dote na druge načine, ne le z notarskim pismom, kakor je to uže uveljavila najvišesodna praksa. Tu je dokazan prejem dote na najlepši način t. j. s priznanjem prejemnika pokojnega I. K. in ni ga dediča, ki bi utegnil staviti kakih zahtev do zapuščine. Notarsko pismo bi bilo brezpotrebno, ker bi bila tožiteljica lahko zahtevala vtoževani znesek na podlagi kodicila tudi pod naslovom volila ali s »*condictio sine causa*« in ker je smatrati dokazanim dejstvo, da je prinesla tožiteljica v hišo pokojnega I. K. 1500 gld. dote, bi bilo krivično iz golih formalnih hib odrekati jej materialno pravo do pristojačoe jej dote, osobito, ko gineva danes vedno bolj strogi formalizem, ovirajoči uporabo materialnega prava.

C. kr. višje deželno sodišče tržaško je potrdilo z rzsodbo od 17. februvarija 1899 III. 1285/97 na toženčevo apelacijo prvosodno rzsodbo pogledom na razloge prvega sodnika, ki so primerni pravdnemu položaju in zakonitim določbam, ter je pridodalo: V navzočem slučaju bi bilo čisto brez pomena napravljati v smislu zakona od 25. julija 1871 št. 76 notarsko pismo o naklonjenju dote v znesku 1500 gld., ki jih je tožiteljica prinesla svojemu sedaj rajnemu možu I. K. v olajšanje troškov družinskega življenja (§ 1218. obč. drž. zak.) toliko bolj, ker niti ne gre za izpolnjenje ženitbenega dogovora, nego za povračilo onega, kar je bila tožiteljica svojemu imenovanemu možu za doto dala (§-i 1229., 1432. obč. drž. zak.), kakor je on v svojej oporoki priznal (§-a 107., 110. obč. sod. r.). Tudi bi z odrekanjem pravice do izterjanja s tožbo proti vsem načelom prava in pravičnosti bilo odobravano nezakonito obogačenje tožene ležeče zapuščine, tožiteljici pa bi očitno bila storjena krivica.

C. kr. najvišje sodišče je z rzsodbo od 2. junija 1899 odbilo izvenredno revizijo iz razlogov nižjih sodišč.

P.

**d) Podsodnost vzajemnosti za tožbe proti Italijanom
(§ 101. jurisd. norme).**

Tožbo Ivana Š. iz Jelendola radi 147 gl. 84 kr. proti Vincencu C. v Palermu (Italija) je okrajno sodišče v Ribnici s sklepom 30. junija 1898 C. 212/98 zavrnilo po §-u 41. in 43. jur. n. uradoma, ker toženec v sodnem okraji nima rednega bivališča in po §-u 104. jur. n. ni z listinami dokazano, da se je temu sodišču izrecno podvrigel, in ker mora sodišče preiskovati pristojnost uradnim putem.

Okrožno sodišče novomeško je s sklepom z dne 23. decembra 1898 ugodilo tožiteljevemu rekurzu to pa iz naslednjih razlogov:

Podsodnost okr. sodišča ribniškega, kakršno trdi tožitelj, reče v smislu kompetenčne določbe §-a 104. civ. pr. r. seveda ni dana. Vendar pa izrek o nepristojnosti sodišča ni opravičen. Sicer ni moči pritrditi pravnemu nazoru rekurenta, češ zato, ker gre tukaj za pravno zahtevo iz pravnega, pred uveljavljenjem novih civilnopravnih zakonov dogodivšega se opravila, treba pristojnost sodišča presojeti po prejšnjih kompetenčnih določilih, osobito po §-u 43. z dne 20. novembra 1852 drž. zak. št. 251, kajti za presojo sodne pristojnosti so merodajne določbe, ki so v veljavi ob času, ko se je tožba vložila. Rekurz pa je utemeljen, ker je pristojnost naprošenega sodišča osnovana na podlagi §-a 101. jur. n. v zvezi s členom 105. št. 2. civ. pr. r. za kraljestvo italijansko z dne 25. junija 1865. l.

Po §-u 101. jur. n. je namreč pripadnike drugih držav moči vsled vzajemnosti tedaj tožiti pred avstrijskimi sodišči, kedar pripušča država, h kateri pripadajo, tožbe proti avstrijskim državljanom. Po vsebini certifikata, ki ga je izdalo kr. italijansko justično ministerstvo in doli poslalo c. kr. justično ministerstvo, se lahko v smislu člena 105., št. 2. civ. pr. r. za kraljestvo italijansko vlagajo tožbe pri kr. italijanskih sodiščih pripadnikom drugih držav na izpolnitev obvez, izvirajočih iz kake v Italiji sklenjene pogodbe. Ker je v tem slučaju Jelendol v ribniškem sodnem okraju tisti kraj, kjer je pogodba nastala, kjer je istotam stanujoči tožitelj toženčevo pismo naročilo prevzel, in ker je vtoževana kupnina

147 gld. 84 kr. za tožencu poslane testone tudi v istem kraju plačljiva, zato je navedena določila o kompetenci uporabiti proti tožencu.

e) Je li dopustno naložiti odvetniku stroške narasle v postopanju radi odmere stroškov proti njegovi stranki.

Dr. S. je zastopal stranko A. pri c. kr. okrajnem sodišču v L. v 17 pravadah zaradi motenja posesti, ter je c. kr. okrajno sodišče v L. odmerilo vse te stroške na 1842 gld. 58 $\frac{1}{2}$ kr.

Vsled rekurza stranke A. po dr. H. je okrajno kakor rekurzno sodišče dotične stroške znižalo na 1546 gld. 5 kr., toraj za 296 gld. 53 $\frac{1}{2}$ kr. ter izreklo, da mora dr. S. povrniti svoji stranki A. na 49 gld. 90 kr. odmerjene stroške njenega rekurza.

Revizijskemu rekurzu dr. S. je c. kr. najvišje sodišče s sklepom z dne 8. aprila 1899 opr. št. 3334 deloma ugodilo in izreklo, da ni treba plačati dr. S. rekurznih stroškov svoji stranki v znesku 49 gld. 90 kr., nego, da se ta njena zahteva zavrne, pač pa, da mora dr. S. sam trpeti stroške svojega rekurza, vse to iz naslednjih razlogov:

Trditev revizijskega rekurza, da se je zastopana stranka A. prepozno pritožila, ker je bil rekurz vložen šele 14. dan, ni utemeljena, kajti postopanje po dvornem dekretu z dne 4. septembra 1833 št. 2633 zb. j. zak. in po členu V. zakona z dne 8. maja 1895 št. 112 drž. zak. nikakor ni nadaljevanje vse pravde, v kateri je odvetnik zastopal svojo stranko, nego je čisto posebno postopanje; torej niso odločilni roki, ki so bili veljavni v prejšnji pravdi, temveč je odločilen le rok 14 dnij v smislu §-a 521. civ. pr. r. A tudi v glavni stvari revizijski rekurz nikakor ni opravičen, ker po smislu navedenega dvornega dekreta je odvetnikove stroške odmeriti uradnim potom in le, ako bi bilo treba, po prejšnjem zaslišanju strank. Tega zaslišanja bilo je tukaj tem manje treba ker je imelo sodišče vse pravnne akte pred seboj in sta bili obe stranki prosili odmere stroškov. Treba je bilo le presojati, so li bili dotični stroški potrebni, oziroma, kakšno plačilo je bilo primerno z ozirom na vse okolnosti. To načelo namreč obsega člen V. zakona z dne 8. maja 1895 št. 112 drž. zak., ki je stopil v veljavnost ob istem času, kakor civilnopravdni red; po tem načelu

se je ravnati, naj so se že one pravde, v katerih so dotični stroški narasli, vršile po prejšnjem civilnopravnem redu ali ne. Temu tudi ne nasprotuje to, da se je bilo glede nekaterih stroškov še ozirati na prejšnjo tarifo, ker tarifa z dne 11. decembra 1897 št. 293 drž. zak. ne velja za opravilo v pravnih, katere so se vršile, oziroma začele pred 31. decembrom 1897. leta. Prav glede na to načelo pa je okrožno sodišče po pravici znižalo dotične stroške, ker so bile vse pravde prav preproste ter so se tikale skoraj istega predmeta in ker so se toženci malodane v vseh pravnih enako zagovarjali. Utemeljen pa je revizijski rekurz, ker so se stranki priznali stroški njenega rekurza, kajti tukaj se ni vršila pravda, temveč stroški se ugotavljajo uradnim putem, torej tudi ni smeti uporabljati določb civilnopravnega reda glede stroškov v tem postopanju. Odvetniku torej ni moči naložiti v tem postopanju stroškov. V tem oziru bilo je treba izpremeniti sklep c. kr. okrožnega sodišča. Ker je pa imel revizijski rekurz le malo vspeha, bilo je spoznano, da mora dr. S. sam trpeti svoje stroške.

f) Predlog za uvedbo pozivnega postopanja je zgolj zemljiško-knjižna vloga in se sme združiti s predlogom za izknjižbo več stavkov.

Prošnjo neznano kje v Ameriki bivajočega J. A., katerega sedaj zastopa F. Ž., oziroma njegov na pooblastilo označeni namestnik c. kr. notar V. K., za izknjižbo več stavkov in za uvedbo pozivnega postopanja gledé nameravanega bremen prostega odpisa nekaterih parcel — vse pri vložku št. 2. kat. obč. Km. — je c. kr. okr. sodišče v L. zavrnilo iz razlogov: 1. prosilec c. kr. notar V. K. ni izkazal, da je pooblaščen v imenu F. Ž. oziroma J. A.; pripomnja na pooblastilo, da si F. Ž. postavlja namestnikom c. kr. notarja V. K. je nezadostna. Na tak način sme substituirati le kak odvetnik, ne pa neodvetnik, ki sme zastopati kako stranko edino le s pooblastilom, danim za posebni posel, 2. združenje prošnje za vknjižbo izbrisa zastavnih pravic in uvedenje pozivnega postopanja je proti zakonu, kajti prva prošnja spada med zemljiškoknjižne prošnje, drugo je vpisati v reg. Ne, in nikakor ne gre, da se take prošnje, katerih rešitev je popolnoma različna, mečejo v eden koš.

Na rekurz je c. kr. deželno sodišče v Ljubljani s sklepom z dné 31. maja 1899 R. V. 123 99—1 izpodbijani sklep prvega sodišča razveljavilo in ukazalo prošnjo J. A. zakonu primerno rešiti ne gledé na dozdevni, v izpodbijanem sklepu navedeni zavrnilni razlog. Razlogi: Izpodbijani zavrnilni sklep po dodanih mu razlogih ni opravičen, ker je pravica c. kr. notarja V. K. za vložitev zadevne zemljiškoknjižne prošnje gledé na § 77. I. in II. odst. zem. zak. in na § 1010 obč. drž. zak. izkazana po pooblastilu z dné 17. aprila 1896 in dostavku z dné 21. decembra 1898, in ker nadalje združitev stavljenih predlogov nikakor ne nasprotuje določilom §-a 86. zem. zak., posebno ako se uvažuje, da je tudi predlog za uvedbo pozivnega postopanja v smislu zakona od 6. februarja 1869 št. 18 drž. zak. zgol zemljiškoknjižna vloga, o kojoj razsojevati je poklicano zemljiškoknjižno sodišče, in da vprašljivi predlog zadeva isto zemljišče vl. št. 2 kat. obč. Km. kakor z njimi združeni drugi zemljiškoknjižni predlogi, pri kojem se tudi mora knjižno zabeležiti. (§ 3. zadnji odst. zadnje navedenega zak.)

g) **Zakona o legalizacijskih olajšavah sta uporabna le za v njih označene malotne zemljiškoknjižne stvari.**

Predlogu Marije M. proti A. L. za rubežen preničnin v izterjanje izvršljive terjatve v znesku 17 gld. 18 kr. iz poravnave od 9. oktobra 1898 opr. št. Cb 27,98—4 in odstopnega pisma od 11. decembra 1898, na katerem je ročno znamenje odstopnika poverjeno z dvema svedokoma, c. kr. okr. sodišče v Cerknici ni ugodilo, ker ni predlagateljica po javni ali javno poverjeni listini dokazala, da je njena izvršljiva terjatev prešla na njo (§ 9. zvrš. reda.)

Rekurzu c. kr. deželno sodišče v Ljubljani ni ugodilo, nego je s sklepom od 6. majnika 1899 R. V. 100/99—1 potrdilo prvosodni sklep iz razlogov:

Prvo sodišče je izvršilni predlog sklicujoč se na § 9. eks. reda po vsej pravici zavrnilo. Uvaževati je tudi, da je po zakonu od 5. junija 1890 št. 109 drž. zak. izjemno dovoljena olajšava glede poverila podpisov listin v smislu istega zakona in po zakonu od 7. julija 1896 št. 33 dež. zak. kranjskega omejena na tam

označene malotne zemljiškoknjižne stvari; slična uporaba tega izjemnega določila na druge slučaje pa je izključena, kajti, kar ne spada pod izjemo, spadati mora naravno pod pravilo.

Kazensko pravo.

a) Tudi obrtni pomočnik, ki rabi v javnem obrtu nepristno tehtnico v prid obrtnika, zakrivi goljufijo po §-u 199. c) kaz. zak.

(Kas. rzsodba od 18. novembra 1898. l. št. 10944.)

Mica V. je imela malo prodajalnico jestvin, a ker je bila hroma, bolehnna in onemogla prepustila je upravo iste svoji hčeri Milici. V prodajalnici je bila stara tehtnica, ki že davno ni prav kazala. Milica je to vedela, a je kljub temu tehtnico rabila, dasi je bil kupovalec vsaki pot za 46·5 gramov oškodovan. Obsodili so Milico radi tega po §-ih 197. in 199. c) kaz. zak. Pritožila se je po §-u 281. odst. 9 a) kaz. pr. r. vrhovnemu sodišču, češ, da je mati obrtnica, da mora ona odgovarjati, ker ima ona obrtno dopustilo in ker je samó ona zadobivala ves dobiček.

Toda kasacijsko sodišče je odbilo ničnostno pritožbo, uvaževaje, da zakon kaznuje sploh rabo nepristne mere in uteže v javnem obrtu, ne da bi razločeval, kedo nepristno mero in uteže rabi; da morejo zatorej zakriviti takovo goljufijo tudi obrtni pomočniki in upravitelji, kajti to, da ne nameravajo svoje koristi, nego obrtnikovo, odločuje tem manj, ker pojem goljufije po §-u 197. kaz. zak. nikakor ne zahteva, da storilec kakov dobiček namerava ali celó steče; zadostuje temveč namen koga družega oškoditi. Takšen namen pa je spoznavno sodišče smatralo utrjenim. Kupovalec trpi pač isto škodo, ako ga slepari obrtnik sam ali pa njegov pomočnik. Niti je moči zahtevati, naj vsak kupovalec poprašuje in preiskuje, je li obrtni oskrbnik pooblaščen meriti in tehtati, sploh prodajati, da more za slučaj oškodovanja odškodbo zahtevati, nego naravno je pač, da zaupamo in se poverimo vsakemu, ki nas v javnem obrtu poslužuje. Zato je razpravno sodišče prav rzsodilo, da je Milica goljufala, ko je, dasi v prid svoje matere, rabila v javnem obrtu nepristno tehtnico.

Fitik.

b) Tudi podzakupnik užitnine je oblastveni poslovnik v smislu §-a 68. kaz. zak.

(Kas. rzsodba od 9. decembra 1898. l. št. 13274.)

Mesar Jakob J. je poznan tihotapec. Užitninski poslovniki so zato vedno pazno zasledovali njegove korake. Nekoč jim je zaupnik prijavil, da je Jakob J. zaklal ovco, ne da bi je bil nanznanil v obdačenje. Šli so na to v njegovo mesnico, jo preiskali, in v resnici našli neobdačeno meso. Tedaj se je Jakob J. silovitim dejanskim lotenjem uprl užitninskemu upravniku Antonu N. Ob-sodili so ga zato po §-u 81. kaz. zak.

Pozivom na § 281., št. 10. kaz. pr. r. je obtoženec prigo-varjal, da obsodba ni utemeljena, češ, da Anton N. je zgol pod-zakupnik užitnine, tak da nima pravice hišne preiskave zvrševati in da sploh ne uživa zaščite, katero določa § 68. kaz. zak. oblast-venim poslovníkom.

Kasacijsko sodišče je odbilo pritožbo ničnosti. Kajti podzakupniki užitnine so slovom § 11. obrazca VII. naredbi fin. min. od 13. julija 1877. l. št. 18956 priloženega zapisnika o za-kupnem dogovoru užitnine, zakupnikovi nameščenci ter so ob to deležni dobrot §-a 68. kaz. zak. Preiskovaje obtoženčevo mesnico je torej Anton N. opravljal oblastveno službo ter ni svojevoljno in brezoblastno omejeval obtoženčeve osebne prostosti. Po §-u 22. najv. skl. od 25. maja 1829. l. 57. prov. zb. zak. št. 74. in §. 19. zak. od 16. junija 1877. l. št. 60 drž. zak. pa imajo zakupniki užitnine in njihovi pooblaščenci in nameščenci enake pravice in dolžnosti (glede užitnine) kakor finančno upraviteljstvo, oziroma finančni opravniki, a po §-u 17., oziroma po §-ih 21. in 22. na-pominanega zakona imajo opravniki, zvršujoči določila o užitnini, pravico vsak čas preiskati hiše in osebe. Toda tudi ne glede na le-ta zakonska določila ni opravičena pritožba ničnosti. Kajti, tudi če prekorači oblastveni opraveńnik svoj delokrog, ne postane zato nekazniv upor proti njemu. Da bi temu tako bilo, bi stala pač na šibkih nogah justična uprava, ker stranke vender ne smejo same presojati, ima li oblastveni opraveńnik pravico svojo službo tako opravljati, kakor jo opravlja. Če se čutijo žaljene opraveńkovim postopanjem, morejo temveč pritožiti se njegovemu predstojniku, same pa si ne smejo pravice delati uporom proti opraveńniku. In

baš § 19. zak. od 16. junija 1877. l. št. 60 drž. zak. pravi, da se je pritožiti na finančno upraviteljstvo zoper nepravilno obdačenje mesa. Le-tá določba torej izrecno prepoveduje vsak, če tudi opravičen prigovor proti užitninskim opravnikom, oziroma zoper njihove odredbe.

F.

c) Noša orožja v obzidanem, k hiši spadajočem vrtu, brez oblastvenega dovoljenja in brez preteče nevarnosti je kaznivo po §-u 36. orož. pat. — § 28. orož. pat. ne izključuje konkurence deliktov, v njem označenih s prestopki orož. pat. —

(Kas. razzodba od 18. februvarija 1899. l. št. 16984 iz 1898. l.)

Petnajstletni drugošolec Nace L. je prišel meseca julija 1898 l. iz mesta na počitnice. Bil je jako razposajen in razvajen deček. Doma je imel, kar je le hotel, nobena igrača ni bila za-nj predraga, vsako željo so mu izpolnjevali. Všeč mu je bilo posebno streljati podgane, mačke, ptiče i. t. d. Toda oče mu ni hotel dati puške. Pomagal si je pa sam. Med raznimi materinimi ključi je našel onega za omaro, v kateri je imel oče razne puške shranjene. Jemal je skrivši skoro vsak dan očetovo puško iz omare in hojeval streljat na vrt ptiče in miši in žabe. Leta vrt je bil sicer zelo obširen, a okoli in okoli obzidan. Vhajalo se je vanj naravnost z dvorišča, ki je bilo tudi obzidano takó, da niso mogli priti v vrt nego družinski člani in delavci skozi hišo, oziroma preko dvorišča. Dne 1. avgusta 1898. l. je Nace streljal na vrtu ptiče. Zgledal je enega na latniku, pomeril na-nj, sprožil in zadel — na mostovžu nasprotne hiše stoječo Tonko S., ki se je takoj mrtva zgrudila. Naceta so obsodili radi pregreška po §-u 335. kaz. zak., ker je Tonko S. ustrelil; radi prestopka po §-u 431. kaz. zak., ker je tudi prej večkrat na vrtu streljal in nevarnost za življenje in telesno varnost drugih provzročal, in radi prestopka po §-u 36. orož. pat. od 24. oktobra 1852. l. št. 223. drž. zak., ker je puško nosil brez oblastvenega dovoljenja in brez očitvidne nevarnosti.

Nacetov oče se je pritožil proti razzodbi, opiraje se na § 281. odst. 5. in 9. a) kaz. pr. r. Kasacijsko sodišče je odbilo pritožbo iz teh-le razzlogov:

Prav govori pritožba trde, da se razzodbeni razzlogi ne zlagajo z izpovedbo Reze P. Kajti le-ta je pričala, da je Naceta

samo enkrat, a ne večkrat, kakor je v razlogih pisano, svarila, naj ne strelja na vrtu, da koga ne ustrelji. Toda le-ta ni prav nobene važnosti, ker Nacetova odgovornost po §-ih 335 in 431. kaz. zak. ni prav nič zavisna od takošnega svarjenja; ali ga je Reza večkrat, ali ga ni nobenkrat svarila, je pač vse eno. Sponašano protislovje ne more zato ustanovljati ničnostnega razloga odst. 5. §-a 281. kaz. pr. r., ki ima v mislih samó protislovja v odločljivih okolnostih. A tudi grajane pomanjkljivosti razsodbenih razlogov ni uvideti, češ, da ni ustanovljeno, je li Nace rabil puško Flaubertovega sistema ali pa popolnoma nenevarno igralno puško, in jeli jo je rabil pred dovršenim 14. letom svoje dobe ali pa pozneje. Kajti na podlagi obtoženčevega priznanja je sodni dvor ustanovil, da je Nace rabil vedno le puško Flaubertovega sistema, in sicer meseca julija in avgusta 1898. l., torej po štirinajstem, dne 11. marca 1898. l. dovršenem letu svoje dobe.

Učin §-a 335. kaz. zak. skuša pritožitelj izključiti, češ da obtoženec obzirom na njegovo mladost, ker je komaj otroškim letom dorasel, ni mogel spoznati nevarnosti svojega dejanja, ter se tako opira, če tudi ne »*expressis verbis*«, pa stvarno na ničnost §-a 281. odst. 9. a) kaz. pr. r. Da je mogel obtoženec nevarnost svojega postopanja sprevideti, je spoznavno sodišče izrecno potrdilo. Letemu izreku, ki spada med tako zvane *quaestiones mixtae*, ni moči izpodbijati z dejanskega stališča, nego zgolj tedaj, kedar je iztakniti v njem kršenje pravnega pravila. Takšnega dokaza, ki naj bi namreč spričal, da se zahteva od obtoženca razmeram neprimerno mero razumne sposobnosti (§ 1297. obč. drž. zak.), ničnostna pritožba niti ni ponudila. Izpodbijana razsodba pa zastopa stališče, da je mogel vsakdo sprevideti posledice obtoženega dejanja. V tem pogledu nima torej obtoženec razloga pritožbe.

A neutemeljena je pritožba tudi glede obsodbe po § 36. orož. pat. Pritoževatelj se moti, ako misli, da sme posestnik orožja isto tudi po zemljiščih, k hiši spadajočih, seboj nositi. Zakon ne daje prav nobenega povoda uporabljati tudi na le-ta slučaj pojem prostorov, katere ščiti § 83. kaz. zak. Pritoževateljevo mnenje samo kaže, da je bila potrebna določba § 15. b) orož. pat. V našem slučaju pa gre za nošo puške zaradi lova, ter ni zato dvoma, da ustanavlja takšna raba puške ne zgolj posest v zmislu § 12. orož. pat., nego nošo iste, za katero je potrebno oblastveno dovoljenje;

kajti posest orožja smatra zakon zgol za hranjenje istega na varnem kraju, a raba orožja ni več zgol posest orožja.

Vpraša se pa, če je krivdorek združljiv s § 28. orož. pat. Gotovo je združljiv. Kajti s spravljanjem človeškega življenja v nevarnost je spojeno kršenje oblastvene pravice, uvaževati, ali obstajajo pogoji za dovoljenje noše orožja. Ni razloga smatrati, da je zakonodajec nameraval prizanesti zapad orožja, ki ga je izreči samostalno po § 36. orož. pat. in § 267. kaz. zak., tedaj kedar se druží s kršenjem oblastvene pravice tudi še spravljanje v nevarnost ali celó poškodovanje človeške telesne varnosti. §-a 28. orož. pat. ni smatrati za izjemo občnih kazenskih načel, nego izraža nekaj samó ob sebi umevnega, namreč pravilo, da je tudi z brezoblastveno nošo orožja stekajoči se, v § 28. orož. pat. označeni učin zakonom kaznovati; kajti sicer bi se slabše godilo onemu, ki sprehajaje se po samotnem travniku puško brezoblastveno seboj nosi, nego onemu, ki pred svojo hišo iz nepaznosti človeka ustrelí.

G.

d) Krivo pričanje je že zgol zato kaznivo, ker omogoča nevarnost za pravosodje.

(Kas. rzsodba od 18. februvarija 1899. I. št. 15286 iz 1898. I.)

Rok S. je bil zaslišan kakor priča na glavni razpravi. Na prvosednikovo vprašanje, je li bil kedaj kaznovan, odgovoril je, da ne. Zaprisegli so ga in izprašali. A tekem razprave so ustanovili, da je bil kaznovan parkrat radi prestopkov in enkrat radi hudodelstva goljufige krivim pričanjem. Obtožili in potem obsodili so ga po §-ih 197. in 199. a) kaz. zak. Rok se je pritožil proti rzsodbi po § 281. odst. 9. a) kaz. pr. r., češ, da ni nameraval nikogar oškoditi, niti države ne, in da ni bilo moči razpravnega sodišča slepiti, ker je moglo le-to pogledati v kazenski vpisnik in takoj zvedeti vse njegove prejšnje kazni.

Kasacijsko sodišče pa je pritožbo odbilo. Kajti pričanje, o katerem govori § 199. a) kaz. zak., obsega tudi takozvana splošna vprašanja. Krivo pričanje sploh pa ni, ako ne pačenje dokazila. Kedor krivo priča, ravna torej brezdvomno z namenom, v §-u 1. kaz. zak. napominanim, ker namerava državno pravico oškoditi. Oporekujé možnost škode, ne pomišlja pritože-

vatelj, da zadostuje za kaznivi učin že sama abstraktna možnost nevarnosti za pravosodje. Le-to pa je možno v navzočem slučaju tem bolj, ker je Rok S. zamolčal prejšnjo kazen radi krivega pričanja, torej nekaj, od česar je zavisno po § 170. št. 3. kaz. pr. r. zapriseženje, a zato madež, ki prikrača verodostojnost priče. Prigovor, da se je lahko takoj izsledi pravi stvarni položaj s pogledom v kazenski vpisnik, pa ni prav nobene važnosti. Kajti pač ni zahtevati, da sodec sam izsleduje prejšnje obnašanje priče s posebnimi poizvedbami, niti je bilo to potrebno glede Roka S.

G.

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. julija 1899.

— (Iz kronike društva »Pravnika«.) Odbor je sklenil, da se društvena knjižnica, ki je bila doslej v »Narodnem domu«, premesti v Gospodske ulice h. št. 17 (grofa Auersperga palačo) v svojo sobo pri tleh. Tako bo knjižnica s časopisi vred, ki jih dobiva društvo, bližje sodnih in drugih uradov in tako bolj pri rokah p. n. ljubljanskim društvnikom.

— (Osobne vesti.) Višji finančni svetnik in finančni ravnatelj v Ljubljani K. Lubec je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. Sekcijski svetnik v finančnem ministerstvu dr. M. Ploj je imenovan svetnikom upravnega sodišča. Dvorni tajnik upravnega sodišča R. Malnič je imenovan svetnikom namestništva dalmatinskega. Finančni svetnik J. Dobida v Ljubljani je imenovan višjim finančnim svetnikom istotam. Predstojnik okrajnega sodišča na Krškem deželno sodni svetnik A. Gregorin je premeščen k okrožnemu sodišču v Celje. Imenovani so: Okrajni sodnik v Metliki E. Rizzoli deželno sodnim svetnikom v Novem mestu; sodni pristavi: E. Martinak v Šmohoru sodnim tajnikom v Celovcu; I. Počučnik v Kranju okr. sodnikom na Krškem; J. Šumer v Metliki okr. sodnikom istotam; dr. J. Toplak v Ptujju sodnim tajnikom v Ljubljani; Jos. Sterger v Sevnici sodnim tajnikom v Mariboru in dr. V. Janežič v Šmarji sodnim tajnikom v Mariboru; notarska kandidata: dr. A. Kuhar c. kr. notarjem v Žužemberku; A. Galle c. kr. notarjem v Logatcu.

— (Radi vpisov kat. občin v zemljiške knjige v obeh deželnih jezikih) imela je dotična enketa (glej »Sl. Pravnik« l. 1898. str. 157 in l. 1899. str. 63) pri dež. predsedstvu v Ljubljani dne 14. t. m. svojo tretjo in zadnjo sejo, v kateri se je rešilo še nekaj dvomljivih slučajev. Sedaj so ustanovičena imena za Kranjsko — in besedo ima pravosodno ministerstvo.

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, v Gospodskih ulicah šte. 17; upravništvo pa na Valvazorjevem trgu šte. 7.